

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

Strategies for Competency Development of Secondary School Teachers in the Globalization Era

ชูติน วรเดชและวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพกลยุทธ์ (2) สร้างกลยุทธ์การพัฒนาและ (3) ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ประชากรได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา ครูผู้สอน โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน การสุ่มอาศัยหลักความน่าจะเป็น โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาพรวมของสมรรถภาพปัจจุบันของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า สมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก (2) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมในยุคโลกาภิวัตน์ กลยุทธ์ที่ 2 การกำหนดแนวทางในการจัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 3 กิจกรรมเพิ่มสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะและเจตคติ (3) ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์การตรวจสอบกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์โดยพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: กลยุทธ์, สมรรถภาพ, ครู, ยุคโลกาภิวัตน์

Abstract

This research aims to (1) study the conditions of the strategies, (2) establish the strategies for competency development, and (3) evaluate the suitability of the strategies for competency development of secondary school teachers in the globalization era. The population pool was the secondary schools participating in the project of world-class standard school. The informants were the chairman of the basic educational institution commission, principals, vice-principals for academic affairs, heads of departments and teachers. The subjects for qualitative data were from 132 schools with the sampling size at 351 subjects. Through probability sampling using stratified random sampling method, the subjects were randomly selected. The statistics used were frequency, percentage, average and standard deviation. The results were as follows: (1) The condition study of the strategies for competency development of

secondary school teachers in the globalization era in general, was at high level. (2) The strategies for competency development of secondary school teachers in the globalization era The establishment comprised 3 strategies. (3) The evaluation of the strategies in terms of suitability, practicality and usefulness reflected that the strategies were generally in the highest level at all three aspects.

Keywords: strategies, competency, teachers, globalization

ความนำ

ผลการติดตามการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นการศึกษาผลการดำเนินงานยกระดับคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายความสำเร็จและเกณฑ์คุณภาพการพัฒนาการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการคุณภาพ (ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการนำองค์กร การพัฒนาครู การใช้แหล่งเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนการบริหารจัดการและการใช้สื่อ เทคโนโลยี การประกันคุณภาพและคุณภาพผู้เรียน เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ดำเนินการโดย

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 349 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนระดับประถม ศึกษา 51 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 298 โรงเรียนวิธีการที่ใช้ในการติดตามคือ การใช้ระบบการติดตามกระบวนการทำงาน(tracking system) ซึ่งหมายถึง ระบบติดตาม ที่ใช้สำหรับติดตามกระบวนการทำงาน ทำให้สามารถทราบได้ว่าผลลัพธ์ในขั้นต่าง ๆ เป็นอย่างไร มีการดำเนินไปถึงส่วนใด รวมถึงสามารถดูรายละเอียดลำดับในการดำเนินการ นอกจากนั้นข้อมูลที่ได้ยังสามารถนำไปใช้ประเมินระยะเวลาที่จะดำเนินการต่อไป รวมถึงผลลัพธ์ที่จะเป็นไปได้ในขั้นต่อ ๆ ไปด้วยการประเมินตามระบบการติดตามกระบวนการทำงาน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ตั้งแต่ระดับA1-A4 เพื่อให้เห็นมิตย่อยของการปฏิบัติด้วย

Tracking System ได้แก่ A1 (awareness) คือ ความตระหนัก ได้แก่ รับรู้ เข้าใจ มีแนวคิดเชิงประยุกต์สร้างสรรค์ กระตือรือร้น มุ่งมั่น เห็นประโยชน์ ความสำคัญ A2 (attempt) คือความพยายาม ได้แก่ ความพร้อมของข้อมูลสารสนเทศผู้รับผิดชอบ การวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศติดตาม ประเมินผลการพัฒนาปรับเปลี่ยนกระบวนการเป็นระยะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย A3 (achievement) คือ ความสำเร็จ ได้แก่ผลที่เกิดขึ้นเทียบกับเป้าหมาย (ผลเชิงกระบวนการ/ผลผลิต/ผลลัพธ์) เกิดวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practices) A4 (accredited system) คือ ความต่อเนื่องยั่งยืน ได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดเวทีวิชาการ เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขยายผล สร้างเครือข่าย ฯลฯ ผลการยกระดับคุณภาพ การศึกษาตามเป้าหมายความสำเร็จและเกณฑ์คุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า โดยรวมของโรงเรียนมาตรฐานสากลส่วนใหญ่อยู่ในระดับ A 3 ทุกด้าน นั่นคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 50.72 ด้านการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 55.01 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการนำองค์กรคิดเป็นร้อยละ 43.27 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนาครูคิดเป็นร้อยละ 46.10 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 53.30 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.13 ด้านการบริหารจัดการคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารการใช้สื่อฯ คิดเป็นร้อยละ 55.08 ด้าน

การบริหารจัดการคุณภาพเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 43.27 และด้านคุณภาพผู้เรียนคิดเป็น ร้อยละ 63.90 ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการยกระดับคุณภาพ การศึกษาตามเป้าหมายความสำเร็จและเกณฑ์คุณภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษาและ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับ A 3 ทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาสมรรถภาพ ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่าง ยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารควรได้รับการ พัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพที่เอื้อต่อ การทำงานของครู ให้ครูมีเสรีภาพในการคิด มีโอกาส พัฒนาคุณภาพผลงาน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพในการ นำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถใน วิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและระดับ พัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น จำเป็นต้องเพิ่มสมรรถภาพของครูผู้สอนในการ ใช้ นวัตกรรมต่าง ๆ รวมถึงองค์ความรู้ในเชิงโลกาภิวัตน์ ถ้า ได้ศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครู โรงเรียน ในยุคโลกาภิวัตน์จะทำให้ได้นวัตกรรมทางความคิดใน ระบบการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพกลยุทธ์การพัฒนา สมรรถภาพของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถภาพของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาใน ยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

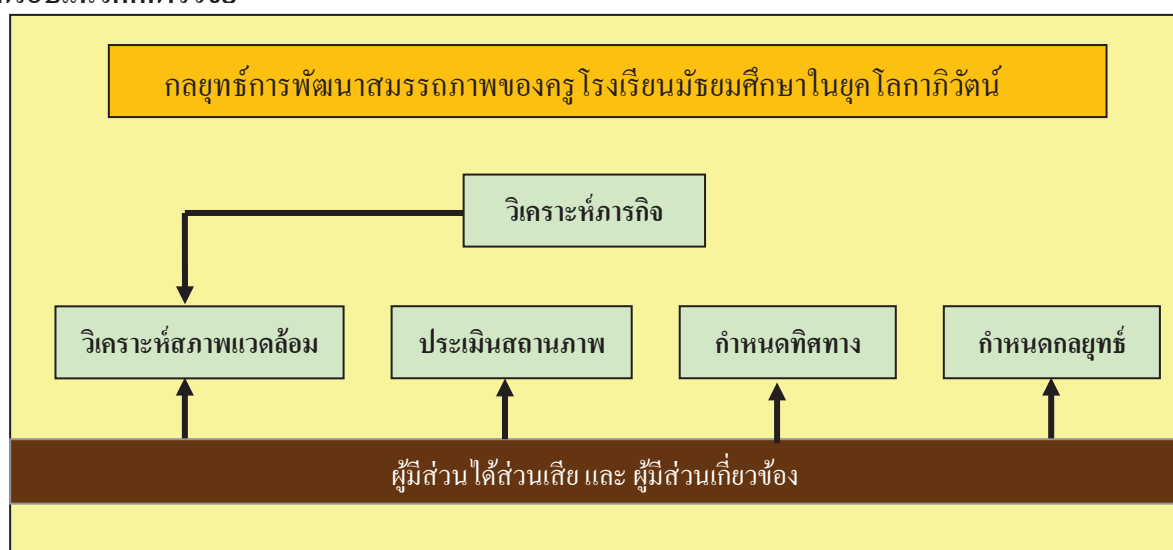
การดำเนินการจัดทำกลยุทธ์นั้นจะเริ่มจากการ การวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตหลัก ภารกิจของ สถานศึกษา คือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ผู้ที่สำเร็จ การศึกษาเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข สถานศึกษาต้องตระหนักในภารกิจหลักโดยมุ่ง กำหนดเป้าหมาย วางแผน ดำเนินการสู่ความสำเร็จ (ประยูร อาษานาม, 2556) ซึ่งการกำหนดเป้าหมายและ กิจกรรมดำเนินงานต้องคำนึงถึงกฎหมาย นโยบาย และ ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผนกล ยุทธ์ของสถานศึกษา ผลผลิตหลัก คือ สิ่งของหรือบริการ ที่เป็นรูปธรรมหรือรับรู้ได้จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้บุคคลภายนอกได้ใช้ประโยชน์ ส่งผลให้เกิดผล ลัพท์ที่รัฐบาลคาดหวังตามนโยบายของรัฐ ซึ่งกำหนดมา จากความต้องการของประชาชนและสังคม การจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กในวัยเรียน ประกอบด้วย ผู้ จบการศึกษา ก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษาก่อนมัธยม ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กพิการได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ และเด็ก ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเห็นว่าเด็ก ในวัยเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายของผลผลิตหลักและตัวชี้วัด ความสำเร็จของการจัดการศึกษา

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมเป็น (พิมพ์ธิดา จันทวงศ์ปัญญา, 2556) การวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดจุดอ่อน โอกาส อุปสรรค หรือสิ่งที่ อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการ ในอนาคต

การประเมินสถานภาพการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาทาง การศึกษาเพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาให้ มี ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ท้องถิ่นโดยแนวโน้มการพัฒนาการศึกษาของ

สถานศึกษาทางการศึกษาต้องมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาตามเงื่อนไขข้อจำกัดและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาซึ่งได้แก่ นโยบายในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาทางการศึกษา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น การศึกษาความต้องการของชุมชนเป็นการสำรวจความต้องการของสถานศึกษาชุมชนที่สถานศึกษาทางการศึกษาตั้งอยู่ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนและความต้องการของชาวบ้านในชุมชนสรุปมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาทางการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาดังนั้นการประเมินสถานภาพสถานศึกษาจะทำให้เราทราบว่าปัจจุบันสถานศึกษาเป็นอย่างไร มีปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส และอุปสรรค มีปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านใด เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการจัดวางทิศทางสถานศึกษา ในการประเมินจะใช้กระบวนการทางสถิติเป็นเครื่องมือในการประเมินและนำเสนอการประเมินสภาพสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานอย่างมีทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง กำหนดทิศทางโดยทั่วไปจะมี 4 ลักษณะ คือ (1) เอื้อและแข็ง คือ ปัจจัยภายในมีความเข้มแข็ง และปัจจัยภายนอกสร้างโอกาสเอื้อต่อการดำเนินการ (2) เอื้อแต่อ่อน คือ ปัจจัยภายในมีความอ่อนแอ แต่ปัจจัยภายนอกสร้างโอกาสเอื้อต่อการดำเนินการ (3) ไม่เอื้อแต่แข็ง คือ ปัจจัยภายในมีความเข้มแข็ง แต่ปัจจัยภายนอกไม่สร้างโอกาสเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ (4) ไม่เอื้อและอ่อน คือ ปัจจัยภายในมีความอ่อนแอ และปัจจัยภายนอกไม่สร้างโอกาสเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ

การกำหนดกลยุทธ์ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ภารกิจ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นตอนที่ 3 การประเมินสถานภาพ ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดทิศทางและขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกลยุทธ์ ผู้วิจัย กำหนดกรอบในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการเก็บข้อมูลจากหลายแหล่งหลายวิธีการ เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยแบบผสม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา ครูผู้สอน จำนวน 200 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 3,800 คน กลุ่มตัวอย่างการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้วิจัยใช้สูตร Taro Yamane ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลใช้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน การสุ่มอาศัยหลักความน่าจะเป็น (โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 10 คน การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา จำนวน 17 คน การประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโครงการมัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย

1. แบบสอบถามสภาพสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
3. การสนทนากลุ่มการสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. แบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอและส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ถึงผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสนทนากลุ่ม จัดการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพสมรรถภาพปัจจุบันของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของความเรียง การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และผลจากการทำWorkshop ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงการ

ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การพัฒนา
สมรรถภาพของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ภาพรวมของสมรรถภาพปัจจุบันของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า สมรรถภาพ
ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก เพื่อ
พิจารณารายประเด็น ด้านทักษะ ด้านความรู้ อยู่ในระดับ
มาก สำหรับด้านคุณลักษณะและทัศนคติ อยู่ในระดับ
ปานกลาง เท่านั้น

การพัฒนาสมรรถภาพของครู โรงเรียน
มัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

กลยุทธ์ที่ 1 การมุ่งพัฒนาครูและบุคลากร
ทางการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมในยุคโลกาภิวัตน์
จำนวน 5 กิจกรรม

1.1 กิจกรรมดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่าง

1.2 กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพในการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพในด้านภาษา

1.4 กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพการเจรจา
ต่อรอง

1.5 กิจกรรมการเพิ่มสร้างทักษะจิตอาสา

กลยุทธ์ที่ 2 การกำหนดแนวทางในการ
จัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1
กิจกรรม

2.1 กิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงแนว
ทางการจัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ชัดเจน
สอดคล้องกับปัจจุบัน

กลยุทธ์ที่ 3 กิจกรรมเพิ่มสมรรถภาพด้าน
ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะและเจตคติจำนวน 3
กิจกรรม

3.1. กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพด้านความรู้

3.2 กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพด้านทักษะ

3.3 กิจกรรมการเพิ่มศักยภาพคุณลักษณะและ
เจตคติ

การอภิปรายผล

กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครู โรงเรียน
มัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1
การมุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะที่
เหมาะสมในยุคโลกาภิวัตน์ กลยุทธ์ที่ 2 การกำหนด
แนวทางในการจัดระบบครูและบุคลากรทางการศึกษา
กลยุทธ์ที่ 3 กิจกรรมเพิ่มสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะ และ
คุณลักษณะและเจตคติจำนวน 3 กิจกรรม สอดคล้องกับ
แนวทางของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2545, หน้า
119 -128) ได้สรุปสมรรถภาพที่พึงประสงค์สำหรับครู
ประถมศึกษาไว้ดังนี้ (1) สมรรถภาพด้านความรู้ ได้แก่
ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน และความรู้ทางวิชาชีพ (2)
สมรรถภาพด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการวางแผนจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะในการจัดกิจกรรม
ทักษะการใช้เทคนิคการสอน และทักษะในการสอนแบบ
ต่าง ๆ และ (3) สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ
ได้แก่ คุณลักษณะโดยทั่วไปประกอบด้วย ความ
คล่องแคล่ว กระตือรือร้น อดทน อดกลั้น อดทนต่อความ
ได้ถูกต้อง ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีไหวพริบดี
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
ช่างสังเกต ทำงานประณีต มีความรับผิดชอบต่องานที่
เป็นตัวอย่างที่ดี ความเป็นประชาธิปไตย ใฝ่หาความรู้
อยู่เสมอ ทัศนคติโดยทั่วไปประกอบด้วยทัศนคติที่ดีต่อ
การสอนระดับประถมศึกษาและต่อวิชาชีพครู นอกจากนี้
ประยูร อาษานาม (2556, หน้า 12) ยังได้ให้ทัศนะ
เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูไว้ 11 ด้าน ซึ่งคล้ายคลึงกับ
ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา แต่แตกต่างกันใน
รายละเอียด ดังนี้ คือ พุทธิพิสัย และทักษะพิสัย

(1) พุทธิพิสัย หมายถึง ความรู้ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการวิเคราะห์ปัญหา หลักทฤษฎีการวางแผนเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย และสถิติ มีความรู้ทั่วไป เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและเทคโนโลยี (2) ทักษะพิสัย ได้แก่ การติดต่อสื่อสารในด้านการเขียน การอ่านการพูด การประสานงาน การคิดคำนวณ การประเมิน การรวบรวมข้อมูล (3) จิตพิสัย ได้แก่ มีความคิดริเริ่ม มองการณ์ไกล มนุษย์สัมพันธ์ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ทนต่อเหตุการณ์ทันสมัย ใฝ่รู้ใฝ่หา เป็นนักวิเคราะห์ วิจัย รู้จักสังเคราะห์ เป็นนักประเมิน แนวความคิดความคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ Haberman and Stinnell (1973, p. 101) ซึ่งได้เสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูไว้ 9 ประการดังนี้ คือ ประการที่ 1 ทักษะของผู้ที่จะเป็นครู ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีทักษะในด้านวิธีการสอน และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างดี การสอนแบบจุลภาคเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยฝึกฝนให้ครูมีลักษณะตามต้องการ ประการที่ 2 จริยธรรมและค่านิยมของผู้ที่จะเป็นครู เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะค่านิยมของครูจะเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความประพฤติและการวางตัวของครูในอนาคต ประการที่ 3 มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด ผู้เป็นครูควรจะต้องเลือกรับรู้มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ในการทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอย่างกว้างขวาง ประการที่ 4 จิตวิทยาพัฒนาการ ครูจะต้องรู้และสามารถอธิบายเกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคมของกลุ่มเด็กที่ตนจะไปสอนได้เป็นอย่างดี ประการที่ 5 สิ่งแวดล้อมทางสังคม ผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความกดดันทางสังคมที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ดังนั้น ครูจะต้องเรียนวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาทางการศึกษาด้วย ประการที่ 6 หลักการเรียนรู้ วิชาที่มีความสำคัญมาก ครูจะต้องรู้ว่าโดยทั่วไปธรรมชาติของนักเรียนที่จะเรียนรู้เป็นอย่างไร ประการที่ 7 วิชาครูหลักสูตรการฝึกหัดครูทุกหลักสูตรจะต้องจัดให้มีการเรียนวิธีสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิธีสอนศิลปะ วิธีสอน

วิทยาศาสตร์ และวิธีสอนอื่น ๆ ประการที่ 8 ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีปรัชญาของตนเอง เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับตนควบคู่ไปกับการเข้าใจเด็กด้วยและประการที่ 9 ความเปลี่ยนแปลง ครูจะต้องเข้าใจหลักปรัชญาสากลที่กล่าวไว้ว่า ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดถาวรมั่นคงตลอดกาล ทุก ๆ สิ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องหลักสูตรและวิธีสอน นอกจากนี้ยังคล้ายกับการศึกษาของ Hall and Jores (1976, p. 79) พิมพ์ธูดา วัจนวงศ์ปัญญา (2556) ได้จำแนกสมรรถภาพของครูทั่วไป ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (1) สมรรถภาพด้านสติปัญญา (cognitive competencies) ได้แก่ สมรรถภาพด้านความรู้เข้าใจปัญหา ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน วิธีสอน การวิเคราะห์โปรแกรมที่สอนและหลักสูตร (2) สมรรถภาพด้านปฏิบัติการ (performance competencies) ได้แก่ สมรรถภาพการปฏิบัติการสอน การใช้สื่อการสอน การใช้คำถาม ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานทางด้าน สติปัญญา (3) สมรรถภาพด้านผล การสอน (consequence or product competencies) เป็นสมรรถภาพที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน (4) สมรรถภาพด้านการศึกษาค้นคว้า (exploration competencies) เป็นสมรรถภาพที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพของครูและ (5) สมรรถภาพทางด้านอารมณ์และจิตใจ (affective competencies) เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทัศนคติ ความสนใจ และความซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าในวิชาชีพครู องค์กรที่ดี Vogler (1972, p. 89) ซึ่งได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครู (competency based teacher education) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพทั่ว ๆ ไปของครูไว้ 5 ประการดังนี้ คือ (1) มีสมรรถภาพด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ (2) รู้จักใช้สมรรถภาพให้เกิดประโยชน์ (3) สามารถประเมินผลนักเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ (4) สามารถปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้พัฒนายิ่งขึ้น (5) ก่อให้เกิดการพัฒนาในตัวนักเรียน พร้อมทั้ง Borich, 1977, pp. 6-8) ได้แบ่งสมรรถภาพของ

ครูออกเป็น 3 ด้านด้วยกันเป็นสมรรถภาพเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้(1) สมรรถภาพด้านความรู้ หมายถึงความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและความรู้ด้านกระบวนการเช่น กระบวนการสอน การจัดการในชั้นเรียน เป็นต้น สมรรถภาพด้านความรู้ของครูนั้นสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ หรืออาจใช้การสังเกตจากการปฏิบัติงานของครูก็ได้ (2) สมรรถภาพด้านการปฏิบัติ หมายถึงพฤติกรรมด้านการสอนของครูในชั้นเรียนซึ่งสามารถวัดได้โดยการสังเกตจากการปฏิบัติการสอนของครูในชั้นเรียน หรือใช้แบบสอบถามจากผู้เรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมก็ได้ (3) สมรรถภาพด้านผลการปฏิบัติ หมายถึงการที่ครูใช้สมรรถภาพด้านความรู้และด้านการปฏิบัติไปเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามจุดหมายที่ตั้งไว้ การวัดสมรรถภาพด้านนี้ของครูวัดได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุก ๆ ด้านในประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาต่อยอดโดยการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนในสถานศึกษาเอกชน
3. ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
4. ควรศึกษาการจัดการการพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
5. ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
6. ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูในสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา
7. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูโรงเรียนประถมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์
8. ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาสมรรถภาพของครูต่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์ฐิตา วัจนวงศ์ปัญญา. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาคูณลักษณะผู้นำแบบไทยของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 3(2), 208-221.
- ประยูร อาษานาม . (2556). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา หลักการและ แนวปฏิบัติ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2545). การวิจัยและรูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

References

- Arsanam, P. (2010). *Teaching math in elementary principles and practices*. Khonkaen: Khonkaen University. (in Thai)
- Borich, G. D. (1977). *The Appraisal of teaching: Concepts and process*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Haberman, T. M. & Stinnell, G. D. (1973). *Teacher education and the new procession of the teaching*. Berkeley, CA: Education.
- Hall, J., & Jores, E. H. (1976). *Competencies-based education: A process for the improvement of education*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Malakul, na Ayutthaya, P. (2002). *Research and development model for teachers desirable course of elementary and secondary education*. Bangkok: Karnsasana.
- Vogler, Svetkey, L. P., Lien, L. F., & Champagne, C. M. (1972). Identifying and validation professional occupational teacher. *Cardiology Review*, 25(4), 12.
- Watjanawongpanya, P. (2013). Strategies for the development of Thai-style leaders characteristics of administrators in basic education institutions. *EAU Heritage Journal*, 3(2), 208-211. (in Thai)

